

Lekce 2

ОПРАКОВÁНÍ:

1) Přeložte do ruštiny a запиšte:

To jsem já. To je Dáša. To jsi ty. To není Marina. To je Ivan. Kde je Maxim? Ujde to. Jak se máš? Mám se špatně. Dobré ráno. Dobrý den! Ahoj (při loučení)	
---	--

FONETIKA

5. Výslovnost samohlásek А, Э, И, О, У, Ы, Е, Ё, Ю, Я a základní typy redukce

Je nutné rozlišovat samohlásky, které jsou pod přízvukem. Samohlásky **pod přízvukem** (v tzv. přízvučné pozici) si zachovávají svoji kvalitu a nemění se! Samohlásky, které **nejsou pod přízvukem** (jsou v tzv. nepřízvučné pozici), se **redukují**. Nejznatelněji podléhají redukci samohlásky **а** [a], **о** [o], **е** [je/e], **я** [ja/a]. Samohlásky **и** [i], **у** [u], **ы** [y], **ю** [ju/u], **э** [e] podléhají **neznatelné** redukci (zjednodušeně můžeme říci, že u nich redukce nenastává). Samohláska **ё** [jo/o] je vždy přízvučná (zachovává si svoji kvalitu).

Věnujte pozornost základním typům redukce v nepřízvučných slabikách:

Samohlásky **и** [i], **у** [u], **ы** [y], **ю** [ju/u] vyslovujeme obdobně jako v pozici přízvučné (pouze ne tak důrazně).

Poslouchejte a opakujte:

004 L00_A04

критика, политика, мимика, Никита
любóчный, голубóй, кудрявый, рубин
сыграть, выходы, вымытый, отсыпáть
юбилéй, юстиция, люблío, рюкзák

Samohlásky **а** [a], **о** [o], **е** [je/e], **я** [ja/a] po souhláskách **podléhají silné redukci**.

I. Výslovnost ruských samohlásek a [a], o [o]

Symbol [ʌ] používáme pro samohlásky **a, o** v **první slabice před přízvukem**, symbol [ɚ] pro samohlásky **a, o** ve **druhé (třetí, čtvrté...)** slabice **před přízvukem** a pro všechny samohlásky **a, o** po **přízvuku** (př.: молоко [mɔlʌkó], городом [górɔdɔm]). Symbol [ʹ] (apostrofov) označuje **měkčnost** souhlásek (souhlásky, po kterých následují písmena **е, ё, ю, я, и, ъ**).

Výslovnost ruských samohlásek **a [a], o [o]** v nepřízvučných pozicích je značně redukována a ve všech nepřízvučných pozicích splývá, o čemž svědčí použití stejných symbolů ve fonetickém přepisu. Nerozlišení výslovnosti samohlásek **a [a], o [o]** v nepřízvučných pozicích označujeme jako tzv. **ákání**.

V přízvučné pozici se samohlásky **a [a], o [o]** **neredukují** (ruské **o, a** vyslovíme jako [o], [a]). **Vyslovujeme důrazně, hodně otevřeme ústa:**

př.: дом [dom], там [tam]

Poslouchejte a opakujte:

005 L00_A05

год [got] – ком [kom] – том [tom] – боль [boʹlʹ] – мостик [móstʹik] – кот [kot] – рот [rot]
зал [zal] – кран [kran] – мак [mak] – бал [bal] – вал [val] – так [tak] – лак [lak] – царь [carʹ]

V pozici před přízvukem rozlišujeme dva základní stupně:

1. První slabika před přízvukem
2. Dvě a více slabik před přízvukem

1. a) Samohláska **o** [o]:

Pokud se nachází ruská samohláska **o** [o] v **první slabice** před přízvukem, potom toto ruské **o** vyslovíme téměř jako „a“ (hláskový odstín mezi o – a): ногá [nʌgá], потом [pʌtóm], Москвá [Mʌskvá].

b) Samohláska **a** [a]:

Pokud se nachází ruská samohláska **a** [a] v **první slabice** před přízvukem, potom toto ruské **a** vyslovíme slabě, zavřeně, bez důrazu: завод [zʌvót], скалá [skʌlá], малá [mʌlá].

Poslouchejte a opakujte:

006 L00_A06

словáк [slʌvák] – больно́й [bʌlʹnój] – волна́ [vʌlná] – котёл [kʌtʹol] – борьба́ [bʌrʹbá]
– больна́ [bʌlʹná] – мо́гла [mʌglá] – шофёр [šʌfʹór]
самá [sʌmá] – ждалá [ždʌlá] – бралá [brʌlá] – далá [dʌlá] – сажáть [sʌžátʹ] – давáть [dʌvátʹ] – калáн [kʌlán] – раси́ст [rʌsʹíst]

2. a) Samohláska o [o]:

Pokud se nachází ruská samohláska **o** [o] ve **druhé** (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem, potom toto ruské **o** vyslovíme zavřeně, přičemž hláskový odstín je takový, jako když vyslovujeme **jednotlivá písmena abecedy**: [bъ], [vъ], [gъ], [dъ], [mъ] apod. Symbol [ъ] označuje ruskou samohlásku **o** [o] ve druhé (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem: голова [gɔlɔvɔ] – полотно [pɔlɔtno] – годово́й [gɔdɔvɔj].

b) Samohláska a [a]:

Pokud se nachází ruská samohláska **a** [a] ve **druhé** (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem, potom toto ruské **a** vyslovíme opět slaběji, zavřeně, bez důrazu. Výslovnost ruského **a** v těchto pozicích splývá s výslovností ruského **o**. Symbol [ъ] použijeme i zde k označení ruské samohlásky **a** [a] ve druhé (třetí, čtvrté...) slabice před přízvukem: каранда́ш [kɔrɔndáš] – магази́н [mɔgɔz'in] – заказá́ть [zɔkɔzát'].

Poslouchejte a opakujte:

007 L00_A07

молоко́ [mɔlɔkó] – коробо́к [kɔrɔbók] – городо́к [gɔrɔdók] – холосто́й [chɔlɔstój]
– собралáсь [sɔbrɔlás'] – колокола́ [kɔlɔkɔláj] – борода́ [bɔrɔdáj] – дорога́ [dɔrɔgáj]
растира́ть [rɔst'irát'] – каравáн [kɔrɔváj] – караби́н [kɔrɔb'in] – гаражо́м [gɔrɔžóm]
– баламу́т [bɔlɔmút] – бараба́н [bɔrɔbáj] – кароти́н [kɔrɔt'in] – караме́ль [kɔrɔm'él']

V pozici za přízvukem se obě samohlásky redukují, vyslovují se slaběji, zavřeně, zkráceně.

Výslovnost ruských samohlásek **o** [o], **a** [a] v pozici za přízvukem splývá: до́ктор [dóktɔr]
– го́род [górt] – жа́рко [žárkъ], кро́на [krónъ] – ка́рта [kártъ] – ла́мпа [lámpъ].
Ruská slova **это** a **эта** vyslovíme stejně: [étъ].

II. Výslovnost ruských samohlásek e [je/e], я [ja/a]:

Výslovnost ruských samohlásek **e** [je/e], **я** [ja/a] v nepřízvučných pozicích je značně redukována a ve všech nepřízvučných pozicích splývá, o čemž svědčí použití stejných symbolů ve fonetickém přepisu. Nerozlišení výslovnosti samohlásek **e** [je/e], **я** [ja/a] v nepřízvučných pozicích označujeme jako tzv. **íkání**.

V přízvučné pozici si samohlásky **e** [je/e], **я** [ja/a] zachovávají svoji kvalitu

(ruské **e**, **я** vyslovíme jako [je/e], [ja/a]):

э́сли [jés'l'i] – хоте́ть [chɔt'ét'] – я́корь [jákrъ'] – гуля́ть [gul'át']

V pozici před přízvukem dochází ke značným redukčním změnám.

Pokud ruské samohlásky **e** [je/e], **я** [ja/a] stojí po měkkých souhláskách a nacházejí se v první slabice před přízvukem, potom tyto samohlásky vyslovujeme do „i“ (hláskový odstín mezi e – и): весна́ [v'isná] – ряби́на [r'ib'inъ]. Ruská slova **редка́** a **рядка́** vyslovíme stejně: [r'itká]. **Pozor!** Tzv. íkání platí i po **pouze tvrdých souhláskách** ж, ш, ц (vyslovujeme tvrdě): жена́ [žb'náj] – шесто́й [šb'stój] – цена́ [sb'náj].

Pozn.: ruské tvrdé **ы** ve fonetickém přepisu je použito pro zdůraznění tvrdé výslovnosti.

V pozici za přízvukem se výslovnost ruských samohlásek **e** [je/e], **я** [ja/a] po měkkých souhláskách podobá výslovnosti těchto samohlásek ve druhé, třetí... slabice před přízvukem (symbol [ъ] označuje redukci samohlásek **e** [je/e], **я** [ja/a] i v pozici za přízvukem): кухня́ [kúchn'ъ] – напо́лено [nɔpóln'ъnъ].

У Ивана больш́ая семья́

1. přečtete si následující krátký text, poté si poslechnete nahrávku. Věnujte pozornost větám s předložkou у:

043 L02_A06

У **Ивана** больш́ая семья́. У **Ивана** папа Виктор, ма́ма Лена и сестра́ Анна. У **Анны** хоро́ший друг Макси́м. У **Максима** но́вая соба́ка Жучка. А у **Анны** кот Матро́скин. А кака́я семья́ у вас?

Sloveso mít v ruském jazyce

vazba у + 2. р. podstatného jména či osobního zájmena

V ruštině jsou v hojně míře zastoupeny věty s předložkovou vazbou у + **podstatné jméno** či **osobní zájmeno** ve 2. pádu. Takovým větám v češtině odpovídají věty se slovesem **MÍT** (vlastnit). Pozorně si přečtete následující příklady:

Pozor na slovosled!

Макси́м у вас.	Maxim je u vás.
Гали́на у нас.	Galina je u nás.
Он у Макси́ма.	On je u Maxima.
Мы у А́нны.	My jsme u Anny.

У нас кот Матрoский.	Máme kocoura Matroskina.
У вас кошка Машка.	Máte kočku Mašku.
У Максима нoвый журнал.	Maxim má nový časopis.
У сына только старый том.	Syn má pouze starý díl.
У Анны корона.	Anna má korunu.
У Максима собака Жучка.	Maxim má psa Žučku.

V ruštině ale existují i takové věty, které jsou dobře známy i v češtině. **Pozor** ale na změnu v ruském slovosledu:

Максим у вас.	Maxim je u vás.
Галина у нас.	Galina je u nás.
Он у Максима.	On je u Maxima.
Мы у Анны.	My jsme u Anny.

2. Doplňte do textu slova uvedená v závorce (neznámá slova pouze přečtěte, nepřekládejte je):

(вас, нас, Максима, Пётера, Виктора, Марка, тебя, Вацлава)

1. У собака Жучка. 2. У..... кошка Машка. 3. У нoвый журнал.
 4. У..... сто крон. 5. У котá красивые глаза. 6. У..... нoвый дом.
 7. У нoвая машина. 8. У внук Дима.

3. Doplňte podstatná jména mužského rodu ve druhém pádu. Věty přeložte:

1. У (внук)..... кот Барсик. 2. У (Иван) красивый сад. 3. У (брат) две кроны. 4. У (Стас) нoвая собака. 5. У (друг) большáя семья. 6. У (Пётр) мама Галина. 7. У (сын) друг Степан. 8. У (Александр) много проблем.

4. Z následujících slov sestavte jednoduché věty. Používejte vazbu у + podst. jm. Poté poslouchejte, opakujte po nahrávce:

Марк, дом → У Марка дом.

044 L02_A07

1. Максим, машина 2. Иван, внук 3. Виктор, кот 4. Вацлав, том 5. Пётр, собака 6. Стас, кошка

Sloveso jmenovat se

Pamatujte:

Vazba **Как вас зовут?** se pojí vždy s **4. pádem**. Některá zájmena ve **4. pádu** už znáte, další se naučte. Přečtěte si a poslechněte následující příklady, věnujte pozornost osobním zájmenům ve 4. pádu:

Меня зовут В́иктор.	Jmenuji se Viktor.
Как тебя зовут?	Jak se jmenuješ?
Как его́ зовут?	Jak se jmenuje (on)?
Как её зовут?	Jak se jmenuje (ona)?
Нас зовут Попо́вы.	Jmenujeme se Popovovi.
А как вас зовут?	Jak se jmenujete?
Как их зовут?	Jak se jmenují? (pro všechny rody)

7. Tvořte věty podle vzoru. Poté opakujte po nahrávce:

Вот мой сын Степа́н. → Его́ зовут Степа́н.

1. Вот моя́ сестра́ Ната́ша.
 2. Вот семья́ Попо́вых.
 3. Вот брат Егóр.
 4. Вот соба́ка Жучка.
 5. Вот мы, Орло́вы.
 6. Вот кот Матро́скин.
 7. Вот че́шка Ёва.
 8. Вот наш внук Стас.
 9. Вот семья́ Ива́новых.
 10. Вот слова́чка Ма́рия.
-

RODINA

<https://wordwall.net/ru/resource/1124602/%D0%BC%D0%BE%D1%8F-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%8C%D1%8F>

Соедини слова

- Мой семья
- Твоя брат
- Наши бабушка
- Ваш дедушка
- Моя сестра
- Твой папа
- Ваша мама

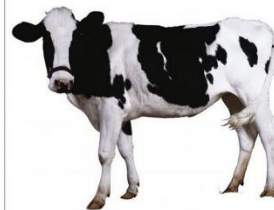
КОШКА

СОБАКА

КРОЛИК

КОРОВА

ПОПУГАЙ

КУРИЦА

ХОМЯК

ЛОШАДЬ

 СОБАКА	 КОТ	 МЫШЬ	 ОВЦА	 ОСЁЛ	 ЁЖ
 ЛЯГУШКА	 ТИГР	 КОЗА	 СВИНЬЯ	 ВОЛК	 СЛОН
 БЕЛКА	 КОРОВА	 ЛОШАДЬ	 ЛЕВ	 ЛИСА	 МЕДВЕДЬ

Akuzativ singuláru – koncovky:

1. ŽENSKÝ ROD – koncovka A v nominativu sg.

Кошка – кошку

2. ŽENSKÝ ROD – měkká koncovka v nominativu sg.

Неделя – неделю

!!! Лошадь – лошадь

3. MUŽSKÝ ROD ŽIVOTNÝ – tvrdá koncovka v nominativu sg.

Слон – слона – А

4. MUŽSKÝ ROD ŽIVOTNÝ – měkká koncovka v nominativu sg.

Медведь – медведя - Я

Попугай – попугая - Я

5. STŘEDNÍ ROD, MUŽSKÝ ROD NEŽIVOTNÝ

Pravidlo: nominativ sg. = akuzativ sg.

Молоко - молоко

Чай – чай

5. V několika větách řekněte, kdo co má. Používejte vazbu *y + podst. jm./osobní zájmeno*. Nezapomeňte, že po předložce *y* musí následovat buď podstatné jméno, nebo zájmeno ve 2. pádu!

1. У тебя ...
2. У нас ...
3. У вас ...
4. У Максима/Пётера/Виктора ...

VYJÁDŘENÍ „MÍT RÁD“ – любить (кого, со?)

любить
• я люб лю
• ты люб ишь
• он люб ит
• мы люб им
• вы люб ите
• они люб ят

Porovnejte češtinu a ruštinu:

Мám rád кошку. Ты máš rád банán. Вы máte ráда тигра.	Я люблю кошку. Ты любишь банан. Вы любите тигра.
---	---

Пřekladové cvičení:

Мám rád psa.

Nemám rád kozu.

Ona má ráda koně?

Oni mají rádi kočku.

Мы máme rádi krávu.

Вы máte rád slepici?

Вы máte ráда kocoura?

Ptejte se a odpovídejte:

Zptejte se spolužáků na to, co mají a nemají rádi.

Odpovědi si zaznamenejte do tabulky.

Ptejte se a odpovídejte celou větou!

Ты любишь литературу? Да, очень. Литература мне очень нравится.

А биологию? Нет, не люблю. Биология мне не нравится.

я люблю
очень
мне нравится
интересный/-ая/-ое

я не люблю
не очень
мне не нравится
неинтересный/-ая/-ое

13 Можешь мне помочь?
Прочтите...

имя	1	Да / нет	2	Да / нет
	Кошка		молоко	
	Собака		Груша	
	Лошадь		Киви	
	Корова		Лимон	
	Лягушка		Какао	
	Хомяк		Чай	

Napište věty o svých spolužácích (12 vět).

Яна любит сыр.

Максим не любит апельсин.

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

СЛОВАРЬ:

яблоко

груша

КИВИ

апельсин

ЛИМОН

ананас

банан

персик

виноград

арбуз

малина

клубника

СЛОВАРЬ:

		
напитки	вода	кока-кола
		
молоко	кофе	фанта
		
сок	сок	какао
		
шоколадный коктейль	чай	лимоннад

Пřekladové cvičení:

Мám rád vodu.

Она má ráда малины.

Мы не máme rádi jahody.

Они mají rádi mléko a kakao.

Я не mám rád čokoládový koktejl.

Ты máš rád limonádu?

Я mám moc rád kávu.

Вы máte rád ananas?

Вы máte ráда банán?

Кто má rád pomeranč?

PROFESE, PRÁCE, ZAMĚSTNÁNÍ

Jak se ptáme na profesi člověka:

**Кем ты работаешь?
Кто ты по профессии?**

Možnosti odpovědi:

- 1. Jsem kuchař. – Я повар.**
- 2. Pracuji jako kuchař. – Я работаю поваром.**

Sloveso *pracovat*:

1	Я работаю	1	Мы работаем
2	Ты работаешь	2	Вы работаете
3	Он/она работает	3	Они работают

Instrumentál singuláru

Pamatujte: v ruštině pracujeme kým čím

1. ŽENSKÝ ROD – koncovka A v nominativu sg.

Медсестра – медсестрой

Учительница – учительницей !!!

2. ŽENSKÝ ROD – měkká koncovka v nominativu sg.

Няня – няней

3. MUŽSKÝ ROD ŽIVOTNÝ – tvrdá koncovka v nominativu sg.

Повар - поваром

4. MUŽSKÝ ROD ŽIVOTNÝ – měkká koncovka v nominativu sg.

Учитель - учителем

Překladové cvičení:

1. Galina pracuje jako zdravotní sestra.
2. Vy pracujete jako lékař.
3. Kdo je manažer?
4. Nepracuji jako kuchař.
5. Jaká je vaše profese?
6. Jsem učitelka.
7. On je učitel.
8. Martin je zpěvák?
9. Co dělá tvoje matka?
10. Petr je farmář.
11. Alena je lékařka.
12. Co dělá tvůj otec?
13. Alexandr pracuje jako programátor?
14. Co dělá tvůj bratr?
15. Co dělá tvoje sestra?
16. Nevím, co dělá Jana.
17. Víš, co dělá Maxim?

СЛОВАРЬ:

Pozor: Některé názvy profesí se užívají pouze v mužském rodě!

UČITEL, UČITELKA SEKRETÁŘKA MANAŽER PROGRAMÁTOR LÉKAŘ ZDRAVOTNÍ SESTRA SPORTOVEC KUCHAŘ POLICISTA LETUŠKA ČÍŠNÍK, ČÍŠNICE PILOT ZEDNÍK MECHANIK PĚVEC, ZPĚVÁK PĚVKYNĚ, ZPĚVAČKA KLAUN FARMÁŘ POŠTÁK	
---	--

Domácí příprava:

- 1. Napište věty o tom, co mají rádi vaši spolužáci na základě konverzační aktivity.**
- 2. Doplňte si slovníček profesí.**

Pamatujte:

Работать **КЕМ?**
Я работаю менеджером (медсестрой) = 7. п.ád!

6. Přečtěte a přeložte následující profese. Vytvořte 7. п.ád, slova užitě ve větách:

инженёр	программист	тэхник
инструктор	психолог	экономист
косметолог	журналист	бизнесмен

7. Odpovídejte na otázky:

1. Кем он работает? (инженёр) 2. Кем вы работаете? (тэхник) 3. Кем работает Лэна? (врач) 4. Кем ты работаешь? (медсестра) 5. Кем работает ваш папа? (менеджер) 6. Кем она работает? (инструктор) 7. Кем работает ваша мама? (психолог) 8. Кем работает ваш брат? (экономист) 9. Кем работает Галина? (косметолог) 10. Кем вы работаете? (программист)

3.